

Sygn. akt: I C 166/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 września 2016 roku

Sąd Rejonowy w Człuchowie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSR Marek Osowicki
Protokolant:	maszynistka Paulina Barwińska

po rozpoznaniu w dniu 12 września 2016 roku w Człuchowie

sprawy z powództwa **D. B.**

przeciwko Skarbowi Państwa Zakładowi Karnemu w C.

o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę

1. oddała powództwo,
2. zasądza od powoda D. B. na rzecz pozwanego Skarbu Państwa Zakładu Karnego w C. kwotę 7.200,00 zł (siedem tysięcy dwieście złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 166/16

UZASADNIENIE

Powód D. B. wniósł powództwo przeciwko Skarbowi Państwa Zakładowi Karnemu w C. o zasądzenie na jego rzecz kwoty 60 000,00 zł tytułem zadośćuczynienia.

W uzasadnieniu pozwu wskazał, iż jego żądanie wynika z naruszenia jego dóbr osobistych podczas pobytu w Zakładzie Karnym w C.. Podkreślał w szczególności, iż nie ma zapewnionych ludzkich warunków do odbywania kary pozbawienia wolności, umieszczany jest w celach, które nie spełniają wymogów określonych prawem, co utrudnia mu poruszanie się w celi, nie ma możliwości wykąpania się, albowiem czas na to przeznaczony ograniczony jest do 5 minut, nie ma dostępu do prasy, nie działają głośniki radiowęzła, brak jest odpowiedniego wyposażenia w urządzenia do prania, oraz obowiązuje limitowany czas korzystania z telefonu. W opinii powoda postępowanie strony pozwanej narusza jego prawa wynikające z Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, Konstytucji RP i innych przepisów regulujących polski porządek prawny, w tym z art. 24 k.c., a w oparciu o art. 448 k.c. uzasadniona jest odpowiedzialność pozwanego.

Postanowieniem z dnia 11 kwietnia 2016 roku Referendarz Sądowy w Sądzie Rejonowym w Człuchowie zwolnił powoda w całości od kosztów sądowych i oddalił wnioski powoda o ustanowienie pełnomocnika z urzędu. Orzeczenie to zostało utrzymane w mocy przez Sąd Rejonowy w Człuchowie postanowieniem z dnia 18 maja 2016 roku.

Pozwany Skarb Państwa Zakład Karny w C. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew podniósł, iż powód od dnia 28 kwietnia 2015 roku nie przebywał w warunkach przeludnienia. Wyjaśnił, iż zgodnie z obowiązującym w jednostce porządkiem, zezwala się na korzystanie z telefonu

nie rzadziej niż raz na dwa dni, przy czym rozmowy odbywają się według planów, a czas rozmowy ograniczony jest do 10 minut, w przypadku dużej ilości zgłoszeń czas rozmowy może zostać skrócony. Podkreślił jednak, iż za zgodą Dyrektora, po spełnieniu przesłanek oraz na zasadach ustalonych w regulaminie, skazani mają możliwość skorzystania z kontaktu z osobami bliskimi za pomocą s.. Dodał, iż w jednostce prowadzona jest prenumerata Dziennika Bałtyckiego, który dostarczany jest codziennie do oddziałów mieszkalnych dla skazanych, a za zgodą dyrektora, skazany może prenumerować własne czasopisma. Ponadto za zgodą Dyrektora oraz na zasadach określonych w regulaminie w ramach centralnego łącza skazani mogą korzystać z dostępu do wybranych serwisów, w tym również do Biuletynu Informacji Publicznej Służby Więziennej. Powód wskazał, iż czas trwania kąpieli również uregulowany jest w drodze zarządzenia nr (...) Dyrektora Zakładu Karnego w C. z dnia 26 czerwca 2015 roku w sprawie porządku wewnętrznego Zakładu Karnego w C., który stanowi, że skazani kąpią się w łaźni pawilonowej według ustalonych planów, a jej czas ograniczony jest do pięciu minut. Zaznaczył również, iż zgodnie z wytycznymi nr 3/2011 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej pawilony mieszkalne mogą być wyposażone w punkty prania oraz suszenia odzieży, jednak nie muszą, a jeśli chodzi o jednostkę pozwanego – warunki techniczne budynków starego typu nie pozwalają na stworzenie tych pomieszczeń. Dodał również, iż po przyjęciu do jednostki odzież i bielizna wydawane są skazanym w magazynie mundurowo – kwaterunkowym, przy czym odzież, koce i ręczniki są regularnie prane i suszone przez administrację zakładu karnego. Każdy osadzony ma możliwość wymiany otrzymanej z magazynu odzieży więziennej oraz koców na całe i czyste w zależności od potrzeb, przy czym ręczniki i ścierki do wycierania naczyń wymieniane są co tydzień lub częściej. Jeśli chodzi o zarzut dotyczący usterek radiowęzła, powód wyjaśnił, iż wzmacniacz radiowęzłowy posiada funkcję zabezpieczenia przed spalaniem, która rozłącza wzmacniacz do ostygnięcia, przy czym powód nie zgłaszał pozwanemu jakichkolwiek problemów w tej kwestii. Natomiast jeśli chodzi o stan zdrowia powoda, pozwany podniósł, iż w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności powód konsultowany był psychiatrycznie, jednak nie stwierdzono u niego depresji nawracającej, lecz zaburzenia osobowości oraz uzależnienie od substancji psychoaktywnych. Powód otrzymywał odpowiednie leki związane z bezsennością, nie stwierdzono u niego braku orientacji przestrzennej, zaników energii życiowej, czy kłopotów z pamięcią. Pozwany podkreślił, iż brak kontroli nad stresem oraz emocjami związany jest z zaburzeniami osobowości występującymi u powoda, dodatkowo nic nie wskazują, aby powód cierpiał na przewlekłe zawroty głowy i bóle. Zaznaczył także, iż powód w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności w pozwanej jednostce nie składał żadnych skarg dotyczących działalności pozwanej jednostki.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód D. B. odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w C. w następujących celach i terminach:

- od dnia 28 kwietnia 2015 roku do dnia 13 maja 2015 roku w pawilonie A, w celi nr 31 o powierzchni 10,61 m² (dla 3 osadzonych),
- od dnia 13 maja 2015 roku do dnia 9 października 2015 roku w pawilonie A, w celi nr 32 o powierzchni 10,90 m² (dla 3 osadzonych),
- od dnia 9 października 2015 roku do dnia 20 października 2015 roku w pawilonie A, w celi nr 8 o powierzchni 10,96 m² (dla 3 osadzonych),
- od dnia 20 października 2015 roku do dnia 25 listopada 2015 roku w pawilonie A, w celi nr 15 o powierzchni 8,81 m² (dla 2 osadzonych),
- od dnia 25 listopada 2015 roku do dnia 27 listopada 2015 roku w pawilonie A, w celi nr 11 o powierzchni 10,42 m² (dla 3 osadzonych),
- od dnia 27 listopada 2015 roku do dnia 11 grudnia 2015 roku w pawilonie P, w celi nr 25 o powierzchni 5,51 m² (dla 1 osadzonego),

- od dnia 11 grudnia 2015 roku do dnia 15 lutego 2016 roku w pawilonie H, w celi nr 14 o powierzchni 23,58 m² (dla 7 osadzonych),
- od dnia 15 lutego 2016 roku do dnia 17 lutego 2016 roku w pawilonie A, w celi nr 23 o powierzchni 9,99 m² (dla 3 osadzonych),
- od dnia 17 lutego 2016 roku do dnia 18 lutego 2016 roku w pawilonie A, w celi nr 35 o powierzchni 10,61 m² (dla 3 osadzonych),
- od dnia 18 lutego 2016 roku do dnia 26 lutego 2016 roku w pawilonie A, w celi nr 46 o powierzchni 9,96 m² (dla 3 osadzonych),
- od dnia 26 lutego 2016 roku do dnia 29 lutego 2016 roku w pawilonie P, w celi nr 39 o powierzchni 9,19 m² (dla 3 osadzonych),
- od dnia 29 lutego 2016 roku do dnia 16 marca 2016 roku w pawilonie P, w celi nr 9 o powierzchni 9,16 m² (dla 3 osadzonych),
- od dnia 16 marca 2016 roku do dnia 22 marca 2016 roku w pawilonie P, w celi nr 36 o powierzchni 8,94 m² (dla 2 osadzonych),
- od dnia 22 marca 2016 roku do dnia 11 kwietnia 2016 roku w pawilonie H, w celi nr 12 o powierzchni 23,43 m² (dla 7 osadzonych),
- od dnia 11 kwietnia 2016 roku do dnia 14 kwietnia 2016 roku w pawilonie H, w celi nr 23 o powierzchni 13,04 m² (dla 3 osadzonych),
- od dnia 14 kwietnia 2016 roku w pawilonie A, w celi nr 31 o powierzchni 10,61 m² (dla 3 osadzonych).

(dowód: wykaz rozmieszczenia skazanego D. B. w budynkach mieszkalnych Zakładu Karnego w C. k. 56, 57-57v)

W celach, w których przebywał powód, wydzielony był murowany kącik sanitarny, znajdowała się odpowiednia do liczby osadzonych ilość łóżek, stolik, krzesła, szafki, miał również możliwość korzystania z prywatnego telewizora.

(bezsporne, nadto: wyjaśnienia powoda na rozprawie w dniu 12 września 2016r. w okresie od 00:29:43 do 00:35:56 – porównaj protokół k. 73-74v)

Zakład Karny w C. umożliwia korzystanie powodowi – jak każdemu osadzonemu – z:

- radia i telewizji
- książek znajdujących się w bibliotece centralnej zakładu karnego
- codziennie dostarczanej do oddziałów mieszkalnych prasy, w szczególności z D. B., którego prenumerata prowadzona jest w zakładzie karnym, przy czym każdy osadzony ma możliwość prenumerowania własnych czasopism
- organizowanych na terenie zakładu poza oddziałem mieszkalnym imprez kulturalno- oświatowych w postaci koncertów, przedstawień, wystaw, spotkań z artystami, prezentacji
- różnego rodzaju konkursów organizowanych przez referat kulturalno-oświatowy

- korzystania z usług religijnych poza obrębem oddziału mieszkalnego w postaci nabożeństw, katechez, spotkań z grupami wyznaniowymi

- 2 razy w tygodniu mógł korzystać ze świetlicy do zajęć sportowych, która jest wyposażona w niezbędny sprzęt do rekreacji ruchowej oraz świetlicy pawilonowej, w której znajdował się stół do tenisa stołowego, TV

Powód ma możliwość uczęszczania również na boisko centralne, gdzie zajęcia odbywają się na świeżym powietrzu, gdzie osadzeni mogą grać w zespołowe gry jak piłka nożna, siatkówka, koszykówka, korzystać z urządzeń rekreacyjnych znajdujących się w obiekcie (zgodnie z tygodniowym planem zajęć sportowych w Zakładzie Karnym w C.). Każdy osadzony, w tym również powód, mają możliwość skorzystania z kąpeli trwającej do 5 minut w łaźni pawilonowej według ustalonych planów.

(bezsporne, nadto dowód: pismo z dnia 14/07/2016r. k. 57-57v, notatka służbowa z dnia 10/08/2016r. k. 60, notatka służbowa z dnia 19/07/2016r. k. 62, wyjaśnienia powoda złożone na rozprawie w dniu 12 września 2016r. w okresie od 00:29:43 do 00:35:56 oraz od 00:38:01 do 00:40:07 – porównaj protokół k. 73-74v)

Powód ma możliwość korzystania z samoinkasującego aparatu telefonicznego nie rzadziej niż raz na dwa dni, przy czym rozmowy odbywają się według planów, a czas rozmowy ograniczony jest do 10 minut. W przypadku dużej ilości zgłoszeń, czas rozmowy może być skrócony. Nadto za zgodą Dyrektora Zakładu Karnego, po spełnieniu przesłanek oraz na zasadach określonych w odpowiednich regulaminach osadzeni, w tym powód, mają możliwość kontaktu z bliskimi za pomocą komunikatora internetowego S. oraz – w ramach centralnego łącza – mogą korzystać z dostępu do wybranych serwisów, w tym również do Biuletynu Informacji Publicznej Służby Więziennej.

(bezsporne)

Z uwagi na warunki techniczne budynków starego typu nie zostały w Zakładzie Karnym w C. zorganizowane punkty prania oraz suszenia odzieży. Dlatego też niezwłocznie po przyjęciu do jednostki odzież i bielizna wydawane są skazanym w magazynie mundurowo – kwaterunkowym. Odzież, koce i ręczniki są regularnie prane i suszone przez administrację zakładu karnego – zajmuje się tym (...), z którą zakład karny zawarł umowę na świadczenie kompleksowej usługi pralniczej. Każdy osadzony, w tym również powód, ma możliwość wymiany otrzymanej z magazynu odzieży więziennej oraz koców na całe i czyste w zależności od potrzeb, przy czym ręczniki i ścierki do wycierania naczyń wymieniane są co tydzień lub częściej – w zależności od potrzeb. W przypadku stwierdzenia uszkodzenia wymienianego asortymentu, w sposób uniemożliwiających jego dalsze używanie, wydawany jest osadzonemu inny przedmiot – tego samego rodzaju.

(bezsporne)

Podczas pobytu w Zakładzie Karnym w C., jak również w innych jednostkach penitencjarnych, powód korzystał z konsultacji u psychiatry. W wyniku tych badań psychiatrycznych nie stwierdzono u powoda depresji nawracającej, lecz zaburzenia osobowości objawiający się m.in. brakiem kontroli nad stresem i emocjami, oraz uzależnienie od substancji psychoaktywnych. Nadto nie stwierdzono u powoda braku orientacji przestrzennej, zaniku energii życiowej, kłopotów z pamięcią. Natomiast z uwagi na częste problemy z bezsennością, powód otrzymał stosowne leki.

(dowód: pismo Kierownika Ambulatorium ZOZ Zakładu Karnego w C. z dnia 15/07/2016r. k. 67)

Powód pracuje obecnie w Zakładzie Karnym w C. nieodpłatnie jako kalifaktor. Przedtem był zatrudniony odpłatnie przy produkcji mebli.

(bezsporne, nadto: wyjaśnienia powoda na rozprawie w dniu 12 września 2016r. w okresie od 00:40:51 do 00:45:24 – porównaj protokół k. 73-74v)

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Precyzując rodzaj naruszonych dóbr, które – zdaniem powoda – uzasadnia roszczenie o zadośćuczynienie, powołał się on na akty o charakterze międzynarodowym, jak i wewnętrznym. Należy więc ostatecznie dojść do wniosku, iż w opinii powoda zachowanie pozwanego naruszyło jego dobro osobiste w postaci godności osoby ludzkiej oraz zdrowia psychicznego.

Na gruncie prawa polskiego można uzasadnić żądanie powoda z tytułu zadośćuczynienia regulacją wynikającą z art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c., bowiem pozwany zobowiązany był do zapewnienia powodowi takich warunków bytowych i sanitarnych, w których godność ludzka i zdrowie psychiczne nie doznałyby istotnego uszczerbku.

Zauważyć jednak należy, iż na styku praw jednostki a praw zagwarantowanych ogółowi niejednokrotnie dochodzi do problemu ograniczenia uprawnień jednostkowych celem zagwarantowania prawa ogółu, bądź też odwrotnie. W przypadku, gdy dojdzie do konieczności ograniczenia praw jednostki, ograniczenia te muszą być każdorazowo uznane za niezbędne (konieczne) w demokratycznym państwie prawnym ze względu na interes bezpieczeństwa publicznego, ochronę porządku prawnego lub prawa i wolności innych osób. Ograniczenia te precyzuje Konstytucja (art. 31 ust. 3 i art. 41 ust. 1), a także przepisy prawa międzynarodowego, które zostały ratyfikowane przez Polskę (w tym art. 9 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych czy art. 5 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności).

Indywidualizując powyższy problem, na potrzeby niniejszego postępowania stwierdzić należy, że żadne z dóbr osobistych, także te wskazane przez powoda, nie mają charakteru absolutnego – bezwzględnego. W określonych przypadkach przepisy prawa mogą bowiem przewidywać ich uzasadnione ograniczenie. Do takiego uzasadnionego przypadku zaliczyć należy także stan, jakim niewątpliwie jest okres odbywania kary pozbawienia wolności. Oczywistym jest, iż już sama istota kary pozbawienia wolności polega na czasowym ograniczeniu wskazanych przez powoda dóbr osobistych. Ograniczenie to jednakże, jak sama nazwa wskazuje, nie ma charakteru całkowitego. Następuje tylko w tym zakresie, w jakim jest to konieczne dla zapewnienia realizacji dobra chronionego przez państwo, w tym zakresie, w jakim ograniczenie to można uznać jako normalny element kary pozbawienia wolności.

Obecnie brak jest przepisów rangi międzynarodowej, które regulowałyby ściśle kwestię warunków bytowych osób pozbawionych wolności. Brak jest przepisów, które w sposób konkretny wskazywałyby jakie ściśle określone warunki powinny obowiązywać w zakładach karnych państw sygnatariuszy. Wiele z nich wskazuje natomiast jakie ogólne standardy powinny spełniać pomieszczenia mieszkalne, dostrzegając ich znaczenie dla realizacji celów całości systemu penitencjarnego (por. N. Pawłowska, Prawo podmiotowe więźniów do powierzchni mieszkalnej Państwo i Prawo 2007/6 str. 85).

W tych okolicznościach każde z państw, w tym Polska, we własnym zakresie reguluje kwestie bytowe skazanych. Normy te są zmienne, zależne od wypadkowej uwarunkowań kulturowych, społecznych oraz ekonomicznych kraju. Każdorazowo jednak spełniają one przyjęte minima gwarancji praw jednostki, pomimo ich ograniczenia. W Polsce zasady odbywania kary pozbawienia wolności reguluje przede wszystkim ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku kodeks karny wykonawczy, dalej określana jako k.k.w. (Dz.U. Nr 90 poz. 557 z późniejszymi zmianami). Porusza ona między innymi takie kwestie jak: cele wykonywania kary, rodzaje zakładów karnych, zasady wykonywania kary i jej indywidualizacja, prawa i obowiązki skazanego, zatrudnienie, nauczanie, działalność kulturalno-oświatową itp. Szczególne znaczenie z punktu widzenia zarzutów podniesionych przez powoda ma art. 110 § 2 k.k.w., w jego ramach ustawodawca zagwarantował, iż w celach mieszkalnych powierzchnia przypadająca na jednego skazanego nie może wynosić mniej niż 3m², cele muszą być wyposażone w odpowiedni sprzęt zapewniający warunki higieny, dostateczny dopływ świeżego powietrza i odpowiednią temperaturę i oświetlenie. Jedynie w szczególnie uzasadnionych i okresowych wypadkach przepis art. 248 k.k.w. – obowiązujący do dnia 6 grudnia 2009 roku – przewidywał możliwość ograniczenia wielkości powierzchni celi. Realizując delegację ustawową z art. 249 § 3 ust. 2 k.k.w. Minister Sprawiedliwości rozporządzeniem z dnia 28 stycznia 2014 roku (Dz.U. 2014r. poz. 200) określił w sposób szczególny warunki bytowe osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. W jego ramach uregulował kwestię

przyznawanej więźniom odzieży, obuwia, pościeli, środków higieny, konserwacji oraz sprzętu stołowego, jak też normy wyposażenia w sprzęt kwaterunkowy cel mieszkalnych oraz innych pomieszczeń w zakładach karnych.

Reasumując, rozporządzenie to wraz z powołanym przepisem k.k.w. jest podstawowym aktem prawnym gwarantującym więźniom w Polsce przewidziane przez polskiego ustawodawcę tzw. standardy odbywania kary pozbawienia wolności. Są one *sui generis* idealnym wzorcem polskiego ustawodawcy, który powinien być każdorazowo zapewniony osobom osadzonym, jako gwarancja zapewnienia pewnej równowagi pomiędzy prawami jednostki a koniecznością ich ograniczenia dla potrzeb ogółu.

Zastrzec jednak należy, iż samo naruszenie powyższych norm nie może prowadzić do konstatacji, iż doszło do naruszenia konkretnego dobra osobistego. Brak jest w tym zakresie w opinii Sądu automatyzmu. Dobra osobiste samo w sobie bowiem nie jest wprost powiązane z normą prawną gwarantującą minimalne standardy dla osób odbywających karę pozbawienia wolności. Normy te mają jedynie gwarantować przestrzeganie dóbr osobistych. Ich naruszenie nie musi oznaczać, iż konkretne dobro osobiste rzeczywiście zostało naruszone, niewątpliwie jednak może prowadzić do takiegoż ustalenia *in concreto*. Podobnie też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 lutego 2007 roku w sprawie sygn. akt V CSK 431/06 (opubl: Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna rok 2008, Nr 1, poz. 13, str. 78), w ramach którego stwierdził, iż niejednokrotnie przeludnienie może prowadzić do naruszenia podstawowych praw człowieka (*de facto* więc - wcale nie musi). Tak też Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 26 lutego 2009 roku w sprawie sygn. akt I ACa 21/09 (niepubl.), w którego uzasadnieniu stwierdził, iż odpowiedzialność na podstawie art. 3 Konwencji w zasadzie nie następuje za samo przebywanie osadzonego w przeludnionej celi.

W tym miejscu podkreślić należy, że zarówno Sąd Najwyższy, jak i Sąd Apelacyjny w Gdańsku, w powołanych orzeczeniach wyraził stanowisko, które sąd w niniejszym składzie w pełni podziela, iż orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka – na które ogólnikowo powołuje się powód w treści uzasadniania pozwu – wydane na tle art. 3 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności wskazują na koniunkcję elementu nienormatywnej wielkości celi, w której jest osadzona osoba odbywająca karę pozbawienia wolności z innymi warunkami bytowymi (orzeczenia ETPCz z 29 kwietnia 2003r. skarga nr (...), z 11 marca 2004r. skarga nr (...), z 16 grudnia 1999 skarga nr (...) i wyrok z 19 kwietnia 2001r. skarga nr (...)). Tak więc dla oceny czy nastąpiło naruszenie art. 3 Konwencji konieczne jest kompleksowe zbadanie warunków pobytu skazanego. Dopiero ustalenie, że przeważająca większość elementów składających się na ogół warunków i rygorów pobytu podlega negatywnej kwalifikacji może stanowić o naruszeniu tego przepisu. Ocenie poddać należy więc nie tylko powierzchnię celi, ale również liczbę i płeć osób w niej osadzonych, warunki sanitarne, możliwość zachowania prywatności, ilość czasu spędzanego poza celą, możliwość korzystania z zajęć sportowych, możliwość pracy, wiek, stan zdrowia, następstwa psychiczne i fizyczne. Istotne jest również czy traktowanie skazanego uznane za poniżające było zamierzone, czy doszło do negatywnych następstw ewentualnego naruszenia w osobowości i zdrowiu poszkodowanego. Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka kładzie nacisk na obiektywną ocenę przyczyn, skutków i zamiaru, nie zaś subiektywne odczucie dyskomfortu osadzonego.

Dla przyjęcia odpowiedzialności za zadośćuczynienie z tytułu naruszenia dóbr osobistych zgodnie z art. 24 k.c. konieczne jest zaistnienie 3 przesłanek, a więc oprócz bezprawności działania sprawcy również dwie inne przesłanki takie jak:

1. istnienia dobra osobistego podlegającego ochronie
2. jego naruszenia lub zagrożenia.

Bezprawność działania pozwanego jest objęta domniemaniem prawnym, co oznacza, że powód nie musi jej wykazywać. Samo zaś stwierdzenie bezprawności zachowania pozwanego jest tylko jedną z trzech przesłanek jego odpowiedzialności. Nie może więc samo przez się prowadzić do odpowiedzialności pozwanego. Odpowiedzialność ta powstaje dopiero z chwilą jednoczesnego spełnienia powyższych trzech przesłanek.

Traktowanie humanitarne to takie obchodzenie się z osobą pozbawioną wolności, które uwzględnia i respektuje pewne minimalne potrzeby każdego człowieka, odnosząc je do przeciętnych standardów danego społeczeństwa (vide: P. Sarnecki, komentarz do art. 41 Konstytucji RP (w:) L. Garlicki (red.), Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, t. III, Warszawa 2003, s. 8.)

Stosowanie przepisów wynikających z zasady humanizmu nie oznacza jednak rezygnacji z zasadniczego założenia, w świetle którego osoba skazana musi ponieść określoną dolegliwość. Z uwzględnieniem osobowości każdego człowieka należy od niego wymagać poddania się niejednokrotnie nawet surowym rygorom oraz ograniczeniom, które wynikają z **istoty kary**.

Zgodnie z ogólną zasadą dowodową wyrażoną w art. 6 k.c. w przedmiotowej sprawie ciężar wykazania istnienia dobra osobistego podlegającego ochronie oraz faktu jego naruszenia spoczywał na powodzie jako osobie, która z faktów tych wywodzi określone skutki prawne. Powód mógł wykazać powyższe fakty wszelakimi dowodami. W przypadku zaś skutecznego wykazania naruszenia dobra osobistego pozwany mógłby zwolnić się z odpowiedzialności dopiero poprzez wykazanie, iż jego działanie (zaniechanie) nie miało charakteru bezprawnego – tj. było zgodne z wiążącym go prawem (domniemanie bezprawności działania).

Zważywszy na powyższe podkreślić należy, iż przy ocenie czy doszło do naruszenia dobra osobistego każdorazowo koniecznym jest kompleksowe zbadanie wszystkich warunków pobytu skazanego w zakładzie karnym. Powód w procesie dowodzenia nie może więc ograniczyć się jedynie do wykazania nieznacznych odstępstw od przyjętych przepisów. Te bowiem, jak zaznaczono, co do zasady nie mogą świadczyć o naruszeniu tegoż dobra.

Wyjaśnwszy powyżej zasady dowodowe rządzące niniejszym procesem po pierwsze, dojść należy do wniosku, iż powód w sprawie tej nie zaoferował jakiegokolwiek dowodu, który potwierdzałby jego zarzuty zawarte w pozwie, a które odnosiłyby się do okresu odbywania przez niego kary pozbawienia wolności. Powód – jako jedyny zaproponowany przez siebie materiał dowodowy na okoliczność warunków bytowych panujących w Zakładzie Karnym w C. – wskazał raport Rzecznika Praw Obywatelskich z działalności w Polsce Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji przeprowadzonej w Zakładzie Karnym w C., nie potrafił jednak dookreślić, kiedy ta wizytacja miała miejsce.

Analizując opublikowane na stronie internetowej Rzecznika Praw Obywatelskich <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/raporty-roczne> raporty z działalności w Polsce Krajowego Mechanizmu Prewencji z okresu, w którym powód przebywał w Zakładzie Karnym w C., Sąd ustalił, iż nie przeprowadzono w tym czasie żadnej kontroli. Wizytacja taka miała natomiast miejsce przed osadzeniem powoda w Zakładzie Karnym w C., w okresie od dnia 16 października 2012 roku do dnia 19 października 2012 roku (informacja dostępna na stronie internetowej: (...)). Od tamtego czasu do chwili osadzenia powoda w Zakładzie Karnym w C. tj. do dnia 28 kwietnia 2015 roku upłynęło ponad 2,5 roku, w związku z czym aktualność tego raportu budzi w ocenie Sądu spore wątpliwości, tym bardziej, że był on sporządzany w momencie, kiedy powód nie przebywał w Zakładzie Karnym w C..

Sąd podziela stanowisko Sądu Najwyższego, iż otwarta lista chronionych prawnie dóbr osobistych została uzupełniona o uprawnienie do godnych warunków odbywania kary w zakładach karnych. Wskazane godne warunki obejmują również zapewnienie prywatności i intymności, m.in. związanych z potrzebami fizjologicznymi. Niemniej nie przewidują one zapewnienia samodzielności pomieszczeń przeznaczonych na toalety ani ich oddzielenia murem od pozostałej części celi (tak: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2012r., IV CSK 603/11).

Jak wynika z wykazu pomieszczeń w budynkach mieszkalnych Zakładu Karnego w C., powód nie przebywał w warunkach tzw. przeludnienia. Zachowane zostały normy powierzchni wynikające z art. 110 k.k.w. tj. 3m² w przeliczeniu na jednego osadzonego. Zauważyć bowiem należy, iż liczenie powierzchni cel zostało przeprowadzone zgodnie z zasadami określonymi w § 4 Zarządzenia nr 7/2012 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 30 stycznia 2012r. w sprawie ustalania pojemności jednostek penitencjarnych, który stanowi, iż do powierzchni pomieszczenia mieszkalnego nie wlicza się wnęki okiennej i grzejnikowej, a także powierzchni znajdującej się poza kratami wewnętrznymi oraz wydzielonych kącików sanitarnych.

W niniejszej sprawie powód – poza ogólnymi twierdzeniami, iż powierzchnia kącika sanitarnego została wliczona w powierzchnię pomieszczenia mieszkalnego – nie wykazał, aby powyższe normy zostały przez stronę pozwaną naruszone. Samo subiektywne odczucie powoda, iż przebywanie w celi, której powierzchnia nie odpowiada standardom dotyczącym wielkości, albowiem powierzchnia kącika sanitarnego w jego opinii na pewno jest wliczona w ogólną powierzchnię metrażu pomieszczenia mieszkalnego, nie może stanowić, iż naruszone zostało dobro osobiste powoda. Powód skarżył się również, iż w celach nie ma półeczki na prywatny telewizor, również stolik jest za mały i korzystanie z niego podczas spożywania posiłków przez współosadzonych musi się odbywać po kolei. W ocenie Sądu powód nie wykazał, aby z tego tytułu poniósł jakąś krzywdę, albo żeby wywołało to niego jakiegoś cierpienia moralne. Powód nie wykazał również, aby oświetlenie znajdujące się w celach, w których przebywał, było niezgodne z obowiązującymi normami i aby w jakikolwiek sposób naruszało ono dobro osobiste powoda, w tym jego zdrowie. Nie wskazał jakiej krzywdy doznał w związku z takim oświetleniem i na czym ta krzywda miałaby polegać.

Podkreślić natomiast wymaga fakt, iż zgodnie z obowiązującymi normami wynikającymi z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 stycznia 2014 roku (Dz.U 2014r. poz. 200) w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych – powód miał zapewnioną odzież, pościel, środki higieny, sprzęt stołowy, również cele, w których przebywał, wyposażone były w podstawowy sprzęt kwaterekowy oraz w inne przedmioty, przy czym w każdej celi wydzielony był murowany kącik sanitarny zapewniający intymność. Dodatkowo podczas odbywania kary pozbawienia wolności powód miał zapewniony: dostęp do posług religijnych, do służby zdrowia, telewizji, biblioteki i prasy, spaceru, łaźni, zajęć sportowych, siłowni, kontaktu osobistego, telefonicznego (w tym przez S.'a) i listownego z osobami bliskimi oraz miał możliwość korzystania z okresowo organizowanych konkursów i imprez kulturalnych (bezsporne, nadto por. wyjaśnienia powoda na rozprawie w dniu 12 września 2016r. w okresie od 00:29:43 do 00:35:56 – porównaj protokół k. 73-74v).

Powód zarzucił stronie pozwanej nie zachowanie standardów, jeżeli chodzi o kwestię kąpieli, która jego zdaniem trwa krócej niż 5 minut, albowiem wliczony jest w nią czas rozebrania się. Powód nie wykazał jednak, aby taka sytuacja miała miejsce, nie zaproponował w tej kwestii żadnego materiału dowodowego.

Powód w toku procesu nie wykazał również swoich twierdzeń dotyczących naruszenia zdrowia psychicznego, które miało się objawiać wywołaniem u powoda depresji nawracającej, braku orientacji przestrzennej, stresu. Z informacji udzielonej przez lekarza Ambulatorium ZOZ Zakładu Karnego w C. z dnia 15 lipca 2016 roku odnośnie zdrowia osadzonego wprost wynika, iż powód korzystał z pomocy lekarskiej psychiatry, który nie stwierdził u powoda depresji nawracającej, lecz zaburzenia osobowości oraz uzależnienie od substancji psychoaktywnych, z którymi wiąże się brak kontroli nad stresem oraz brak kontroli nad emocjami (dowód: pismo k. 67). Powód nie zaproponował jakiegokolwiek dowodu, który potwierdziłby, iż faktycznie cierpi na nawracającą depresję, nie żądał przeprowadzenia dowodu chociażby z książeczki zdrowia osadzonego, z opinii biegłego psychiatry, który mógłby ocenić stan zdrowia psychicznego powoda.

Mając na względzie całokształt warunków odbywania przez powoda kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w C., w ocenie sądu nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda w postaci zdrowia psychicznego czy godności osobistej w stopniu uzasadniającym zasądzenie mu zadośćuczynienia od Skarbu Państwa. Przy ocenie warunków odbywania kary pozbawienia wolności należy bowiem mieć na uwadze przeciętne warunki bytowe i standard życia w kraju, poziom służby zdrowia oraz stan zamożności państwa. O naruszeniu godności skazanego z prawem do ochrony prawnej można mówić dopiero wtedy, gdy cierpienia i upokorzenie przekraczają konieczny element cierpienia wpisanego w odbywanie kary pozbawienia wolności.

W niniejszej sprawie pozwany Zakład Karny w C. dba o zachowanie warunków bytowych osadzonych zgodnie z obowiązującymi normami, w tym o zaspakajanie potrzeb zdrowotnych, kulturalnych, religijnych czy fizycznych skazanych, co potwierdzają dołączone przez pozwanego do odpowiedzi na pozew pisma (dowód: k. 57-57v, 60, 62, 66, 67).

W konsekwencji stwierdzić należy, że powód nie wykazał w wystarczający sposób, aby doszło do naruszenia jego godności osobistej i zdrowia psychicznego i w konsekwencji niezasadne okazało się jego żądanie ochrony w oparciu o art. 24 k.c. w związku z art. 448 k.c. i żądanie wysokiego zadośćuczynienia, w konsekwencji czego sąd oddalił jego powództwo.

Zgodnie z treścią art. 108 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tj. Dz.U. z 2016r. poz. 623) zwolnienie od kosztów sądowych nie zwalnia strony od obowiązku zwrotu kosztów procesu. W związku z czym o kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. i § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015r., poz. 1804), zasądzając od powoda na rzecz pozwanego 7 200,00 zł tytułem kosztów procesu.